

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЦЕНТРАЛЬНА МЕТОДИЧНА РАДА

МАТЕРІАЛИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РАДИ ЗДМФУ**

СТРАТЕГІЇ

**ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ
СУЧАСНОЇ МЕДИЧНОЇ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ**

08 червня 2023 року, м. Запоріжжя

Запоріжжя, 2023

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ НА КАФЕДРІ ФАРМАКОГНОЗІЇ, ФАРМАКОЛОГІЇ ТА БОТАНІКИ	141
С.Д. Тржецинський, В.І.Мозуль	
ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЇ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	142
В.І. Троян	
УКРАЇНОЦЕНТРИЗМ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВА ПОБУДОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	143
О.Д. Турган	
ФУНКЦІЇ ТА СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗ ДАНИХ.....	145
Н.С. Тюркеджи, А.Ю. Толочко	
ПЕРСОНАЛІЗОВАНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ – ПОТРЕБА ВОЄННОГО СТАНУ	148
О.В. Усачова, Є.А. Сіліна, Н.В. Воробйова	
НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ: АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ (З ДОСВІДУ РОБОТИ КАФЕДРИ СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЗДМФУ)	149
І.Г. Утюж, Д.П. Сепетий, С.А. Козиряцька	
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «БІОЛОГІЧНА ХІМІЯ» У СТУДЕНТІВ ІІ КУРСУ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 227 «ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ».....	151
Є.Р. Федотов, Є.К. Михальченко, О.Ю. Черчесова	
ДОСВІД КАФЕДРИ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ, ОПЕРАТИВНОЇ ХІРУРГІЇ ТА ТОПОГРАФІЧНОЇ АНАТОМІЇ У ВИКЛАДАННІ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	152
М.С. Щербаков	
ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ ФТИЗИАТРІЇ І ПУЛЬМОНОЛОГІЇ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	154
Р.М. Ясінський	

умови прийняття протилежних (порівняно з тими, що відбулися, були реалізовані) рішень у заданому науково-історичному контексті. Завдяки цьому відбувається розвиток навичок аналізу і критичного мислення, оцінювання наслідків прийнятих рішень, а також уміння аргументовано висловлювати свою позицію, виробляються комунікативні навички.

Таким чином, важливою є система навчання, яка сприятиме не рутинному накопиченню студентами матеріалу, а розвитку логічного, критичного мислення, здатності до порівняння й узагальнення.

Для осмислення проблем та завдань, які постають перед сучасним українським суспільством та суспільно-гуманітарною освітою, кафедрою було ініційовано й проведено круглий стіл «Ми відповідальні за майбутнє», у якому, крім співробітників ЗДМУ, взяли участь провідні науковці із суспільних та гуманітарних дисциплін ЗДМУ, Запорізького національного університету, Житомирського державного університету ім. Івана Франка, Івано-Франківського національного медичного університету. Цю дискусію було плідно продовжено на Міжнародній науковій конференції «Соціальне прогнозування та проектування майбутнього: перемога, мир та відновлення у післявоєнній Україні», яка була проведена на базі Запорізького національного університету та в якій взяли участь співробітники кафедри суспільних дисциплін. У рамках науково-практичної конференції «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини», яку вже четвертий рік поспіль проводять кафедра суспільних дисциплін та кафедра дитячих хвороб і яка в цьому році набула статусу міжнародної, дві секції було присвячено проблемам української медицини та медичної дистанційної освіти в умовах війни, що дало можливість здійснити обмін цінним досвідом між науково-педагогічними працівниками закладів вищої медичної освіти та працівниками медичних установ України.

Наша конференція підтвердила, що в рамках міждисциплінарного діалогу досвід медицини може стати дуже корисним для сучасної філософії, по-перше, з тієї причини, що ці два види рефлексії виникли і розвивалися у безпосередній взаємодії, згідно з відомою тезою Гіппократа «Лікар-філософ подібний до Бога». По-друге, для медицини впродовж усієї історії її існування визначальним залишається питання «Що таке людина?», оскільки соціальна природа медицини виявляється у здатності науки впливати на суспільство. Йдеться про сформовану нову модель існування людини, а саме про модель «суспільства ремісії». І по-третє, медицина – найбільш наочний приклад того самого впливу «культури» на «природу», «штучного» – на «природне», що настільки небезпечним чином виявляє себе в деяких характеристиках здійсненого сьогодні «онтологічного повороту».

Отже, проаналізований досвід кафедри суспільних дисциплін, як частини університетської команди, показує, що долається «прірва» між природничими і соціогуманітарними науками, а міждисциплінарність стає основою формування фахівця, медика, фармацевта, які прийдуть до людей і працюватимуть на засадах моралі і взаєморозуміння.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «БІОЛОГІЧНА ХІМІЯ» У СТУДЕНТІВ ІІ КURСУ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 227 «ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ»

Є.Р. Федотов, доцент, Є.К. Михальченко, ст. викладач, О.Ю. Черчесова, ст. викладач

Ключові слова. дистанційна форма навчання, фізична терапія, ерготерапія, викладання біологічної хімії, асинхронний режим освітнього процесу.

Вступ. Дуже важливим завданням медичних закладів освіти є підготовка реабілітологів, особливо в умовах війни. Нажаль з кожним роком ця задача стає дедалі важчою, спочатку пандемія коронавірусу внесла свої корективи в освітній процес та призвела до переходу на дистанційну форму навчання, що суттєво погіршило якість освіти в середній школі. Безумовно, це відобразилося на вчорашніх абітурієнтах, які на превеликий жаль, не змогли отримати якісних навичок спілкування. Сьогодні ж, ми стикнулися з новою бідом, сусідство з лінією фронту та, як наслідок, регулярні обстріли нашого міста, в результаті чого ми вимушені продовжити освітній процес в online-форматі.

Основна частина. Не зважаючи на досить великий досвід дистанційної форми викладання, все ще є певні проблеми при підготовці медичних фахівців. Наприклад, відсутність можливості проводити лабораторні роботи власноруч, суттєво знижує якість набутих практичних навичок. Велика кількість студентів перебуває в умовах де є проблеми з якістю інтернету, що унеможливує своєчасне приєднання до занять та плідно працювати з викладачем і колегами, та суттєво обмежує перебування студентів в академічному та науковому середовищі. Всі ці фактори є формальними та негативно впливають на якість знань та навичок набутих майбутніми фахівцями.

Студентами спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» III медичного факультету вивчення дисципліни «Біологічна хімія» у ВНЗ починається на 2 курсі і даний курс не підкріплений знаннями загальної та біоорганічної хімії, що в свою чергу викликає певні труднощі при вивченні цієї дисципліни. Так, рівень шкільних знань з хімії та відсутність викладання на 1 курсі у студентів спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» таких дисциплін як медична хімія та біоорганічна хімія не дає змоги студентам сприймати теоретичний матеріал з біологічної хімії. Тому, є необхідність видання методичної літератури, яка б допомогла засвоїти знання з дисципліни самостійно.

У зв'язку з вищенаведеними співробітниками кафедри біологічної хімії ЗДМФУ розроблено навчально-методичні посібники «Основні класи біомолекул», «Загальні закономірності обміну речовин» «М'язова та сполучна тканини» для самостійної позааудиторної роботи, як додатковий матеріал, при вивченні предмету «Біологічна хімія». Крім того, з більшості практичних занять студенти можуть подивитися відеозапис проведення лабораторних робіт співробітниками кафедри, зафіксувати результати досліджень та самостійно зробити висновки. Також відеозаписи всіх лекцій зберігаються у Stream. На сайтах кафедри біологічної хімії в Sharepoint та за посиланням <https://biochem.zsmu.zp.ua> студенти можуть знайти відповідний методичний матеріал для підготовки до занять з біологічної хімії, презентації лекцій та тестові заняття з кожного підрозділу курсу «Біологічна хімія».

Висновки. Для підвищення якості підготовки студентів спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» III медичного факультету при вивченні дисципліни «Біологічна хімія» нами пропонується наступне:

1. За можливості створення віртуального академічного середовища близького до офлайн умов за рахунок мінімізації асинхронного режиму та підвищення мотивації студентів активно залучатися до навчального процесу шляхом впровадження сучасних технологій.

2. Підготовка відповідних методичних посібників з кожного розділу дисципліни «Біологічна хімія».

3. Підготовка інтерактивних лабораторних робіт з дисципліни «Біологічна хімія» із використанням віртуальної лабораторії Labster.

4. Підготовка збірника тестових завдань для студентів спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» III медичного факультету при вивченні дисципліни «Біологічна хімія».

Література

1. Закон України про освіту. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380).
2. Закон України Про вищу освіту. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004).
3. Про правовий режим воєнного стану. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст.250).
4. Про наукову і науково-технічну діяльність. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 3, ст.25).
5. Концепція розвитку Запорізького державного медичного університету (затверджена Вченою радою 04.02.2021, протокол № 7).

ДОСВІД КАФЕДРИ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ, ОПЕРАТИВНОЇ ХІРУРГІЇ ТА ТОПОГРАФІЧНОЇ АНАТОМІЇ У ВИКЛАДАННІ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

М.С. Щербаков

Анатомія людини є фундаментальною медико-біологічною дисципліною, на основі якої базуються такі дисципліни, як фізіологія, гістологія, патологічна анатомія, які, в свою чергу, є